

УДК 712.4:711.4

CREATION OF COMMUNICATIVE SPACES AT PROCEEDING IN HOUSING DISTRICTS IN CITIES OF UKRAINE

СТВОРЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОСТОРІВ ПРИ ВІДНОВЛЕННІ ЖИТЛОВИХ РАЙОНІВ В МІСТАХ УКРАЇНИ

Samoylovych V.V./Самойлович В.В.

д.т.н., проф./d.t.s., prof.

<http://ORCID:0000-0002-7064-3357>

Koveshnikova O.V./Ковешнікова О.В.

PhD in arch., Associate prof. /канд.арх., доц.

Kyiv State Academy of Decorative and Applied Arts and Design named by M. Boichuk.

Kyiv, M. Boichuk., 32, 01103.

*Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука. Київ, М. Бойчука, 32, 01103*

Анотація. Життя і діяльність людини неможливі без спілкування і комунікативного процесу, які забезпечують організацію і єдність дій окремих особистостей та інтелектуальну й емоційно-чуттєву взаємодію між ними. Комунікативні процеси є важливим елементом в розвитку багатьох сфер життя. В даній роботі ми розглядаємо шляхи і прийоми організації комунікативного середовища для мешканців житлових районів. Результати проведеної роботи будуть корисними при відновленні зруйнованої забудови країни.

Ключові слова: житлові райони, відновлення, комунікативні простори, прийоми організації.

Вступ.

Одною з глобальних проблем жителів мегаполісів є відчуття самотності. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) зазначає, що сьогодні фіксується високий рівень соціальної ізоляції та самотності людей різного віку, що негативно впливає на фізичне і психічне здоров'я і благополуччя людей у всьому світі. ВООЗ вказує, що «соціальна ізоляція (недостатній рівень соціальних зв'язків з оточенням) і самотність (почуття відсутності зв'язків з іншими людьми, що спричиняє страждання) – поширені явища. Усупереч думці про те, що ізоляція і самотність – це доля передусім літніх людей у країнах з високим рівнем доходу, насправді з ними та їх негативними наслідками для здоров'я та благополуччя стикаються представники всіх вікових груп у всьому світі [1]. Спілкування і комунікація формують спільність настроїв і поглядів та сприяють соціалізації людини. У сучасному світі роль комунікативного простору стає все більш важливою, враховуючи розвиток технологій та глобалізацію. Вміння ефективно спілкуватися та взаємодіяти у різних комунікативних ситуаціях є

ключовим фактором для успішної життєдіяльності людини. В наш час цим питанням приділяється значна увага в науковій літературі. Аналіз літературних джерел показав, що ці роботи присвячені в основному теоретичним питанням розвитку міжособистісних, культурних, соціальних, політичних та інших комунікацій. Питання створення комунікативного простору (середовища), тобто сукупність фізичних умов та факторів, які впливають на процес комунікації між людьми, в проаналізованій літературі не виявлено [2;3;4;5]. Мета публікації: на основі узагальнення нормативних документів та науково-технічної літератури, визначити основні напрями і види формування комунікативного простору при відновленні житлових районів міст України. Необхідністю теоретичних розробок перелічених вище питань визначається актуальність даної роботи, її наукове і практичне значення.

Основна частина.

Представники влади різних країн дедалі більше уваги приділяють людиноцентричному влаштуванню міст і створенню нових суспільних просторів. Зусилля докладають і самі містяни. Наприклад, у Данії були створені так звані «спільноти щастя» – *bofællesskab*, що виникали завдяки людям, які прагнули жити в громаді однодумців. Активними ініціаторами створення цієї системи були сім'ї та окремі містяни, незадоволені загальним плануванням міста і житла [6]. Спільноти складаються з приватних будинків, згрупованих навколо великого громадського простору – зеленого двору чи саду. Мешканці часто разом відпочивають, готують вечерю і влаштовують кіноперегляди: саме планування тут сприяє соціальній взаємодії. За даними Управління національної статистики у Данії кількість *bofællesskab* за останні десять років зросла на понад 20 %. Життя у спільнотах особливо подобається сім'ям, які шукають сприятливе середовище для своїх дітей, і літнім людям, які зіткнулися з небезпекою соціальної ізоляції. Майк Вікінг, керівник Інституту дослідження щастя, визначає головну перевагу системи в тому, що жителі *bofællesskab* завжди перебувають у спільноті однодумців. Сусіди тут із більшою ймовірністю перетворюються на друзів, між ними виникає почуття єдності, підтримки та

безпеки [6]. Загалом ініціатива швидко поширилася в інших скандинавських країнах і згодом у світі. Сотні спільнот з'явилися в Канаді, Великій Британії, Німеччині, Австралії та Японії. Сьогодні популярність системи спільного проживання не зменшується: відколи в 90-х США побудували першу громаду (Muir Commons в Каліфорнії), в 25 штатах з'явилося понад 160 спільнот, а ще близько 125 наразі перебувають у стадії розроблення. Сьогодні дедалі більше архітекторів, дизайнерів та урбаністів говорять про необхідність реалізації концепції щасливого міста замість розумного [7]. Саме такий підхід покликаний зміцнити соціальні зв'язки й відповідатиме насамперед потребам людей, а не економічній ефективності.

Ще одним з напрямків влаштування комунікаційного простору є озеленення дахів, які справедливо вважають «п'ятим фасадом» [8]. Це особливо важливо для забудови різноповерховими будівлями. Утворення зелених скверів і садів на даху дозволяє організувати чудові ділянки для відпочинку і спілкуванню жителів цього будинку (Рис.1; 2).Як показує досвід, озеленення даху - це не тільки місце для спілкування, але й природний регулятор мікроклімату: взимку захищає від холоду, а влітку від спеки. Так, наприклад, у Німеччині озеленення даху є одною з обов'язкових умов при проектуванні нових будинків. Практично на всіх будинках в містах на дахах є зелені газони або невеликі сади. У Швейцарії також вже більше 25% міських дахів будинків відведені під сади і зелені газони. У зв'язку з цим за рахунок озеленення на третину знижуються витрати на кондиціонування і опалення.

Додатковий рослинний шар утримує приблизно 20% шкідливих речовин і пилу. Крім того, рослини виробляють додатково кисень, що значно поліпшує екологію навколишнього середовища. У формуванні комунікативного простору при відновленні житлових районів міст важливу роль відіграє дизайн середовища життєдіяльності. Кінцевою метою дизайнерської діяльності є створення досконалого архітектурного середовища, яке було б максимально адаптоване до потреб окремої людини або групи людей [9]. Таким чином першорядною задачею дизайну у повоєнному відновленні архітектурного

середовища є створення процесу комплексної організації нвколишнього простору, який включає, в першу чергу, створення комунікативного середовища. Значну частину задач з цього напрямку вирішують фахівці з ландшафтного дизайну. Ландшафтний дизайн — це поєднання природних (рослини, водойми) та штучних (стіни, паркани, покриття, освітлення) елементів в одному просторі.

Рис. 1. Приклад озеленення даху житлового багатоповерхового будинку

Джерело: [8]

Рис. 2. Майданчик для відпочинку на даху житлового будинку

Джерело: [8]

Ці простори — сади, парки, зелені зони, прибудинкові ділянки завжди функціональні, тобто закривають певну потребу, це мистецтво, спрямоване на створення балансу між людиною і природою, в основі якого розташувалися ази архітектури та проектування, ботаніки та рослинництва, а також історії та філософії. Організацію зелених насаджень необхідно вирішувати одночасно і у взаємозв'язку з плануванням і забудовою житлових комплексів, створювати умови для колективного і індивідуального відпочинку всіх вікових груп населення: для спокійного відпочинку дорослих, для рухливих ігор дітей і підлітків, для занять спортом. До установ короткочасного відпочинку відносяться: насадження загального користування (парки, сквери, бульвари, сади й ін.). З метою організації комфортного дозвілля та розвитку території парку необхідно встановити дерев'яні альтанки, лавки [10] та садові гойдалки що дозволить після роботи, щовихідних та у святкові дні весело проводити час у колі сім'ї та друзів, щоб малюки грались а дорослі мали змогу відволіктись від проблем та відпочити. Адже повноцінний відпочинок — запорука гарного настрою, душевної рівноваги та відновлення ресурсів організму.

Рис.3. Види організації міст відпочинку у парках. .

Джерело: [10]

Підсумки та висновки.

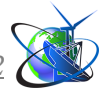
В роботі було розглянуто фактори, які впливають на формування комунікативного простору та розроблені рекомендації щодо створення окремих видів комунікативного середовища для мешканців житлових районів при відновленні зруйнованих міст України. . По перше, велику роль у цьому питанні відіграє перетворення придворових місць для відпочинку шляхом впровадження функціонально-ігрових елементів (наприклад, майданчиків для бадмінтону, столів для настільного тенісу, дитячих майданчиків тощо), а також парків та скверів біля будинку, які стають центральним місцем налагодження тісних сусідських контактів та та ігор і розваг дітей. Іншою складовою формування комунікативного простору стають дахи будівель. Такі відкриті поверхи виконують роль місць для рекреації паркової зони, яка забезпечує не тільки комфортне спілкування сусідів будинку, але й покращує екологію оточуючого середовища. . Значну роль у створенні комунікативного простору відіграє дизайн середовища життєдіяльності, яке має бути максимально адаптоване до забезпечення ефективної взаємодії людей. Такий простір сприяє позитивній робочій атмосфері, поліпшенню взаєморозуміння, запобіганню конфліктів і підвищенню продуктивності праці в різних сферах діяльності.

Важливою складовою ландшафтного дизайну є також малі архітектурні форми. Вони представляють собою невеликі споруди, які, крім функціонального призначення, відіграють важливу роль в естетичному оформленні навколишнього простору. До малих архітектурних форм відносять: альтанки, фонтани, перголи, трельяжі, огорожі, містки, вазони, скульптури, садові меблі, елементи дитячих майданчиків і т.п.

Література:

1.ВООЗ створила Комісію, яка має вирішити проблему самотності [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.who.int/news/item/15-11-2023-who-launches-commission-to-foster-social-connection>.

2.Висоцька О.Є. Комунікація як основа соціальних перетворень (у контексті

становлення постмодерного суспільства): Монографія. Дніпропетровськ: «Інновація», 2009. 316с.

3. Комуникативна парадигма суспільного розвитку: навч. посіб. / О.В. Соснін, А.М. Михненко, Л.В. Литвинова. – К.: НАДУ, 2011. – 220 с. ISBN 978-966-1617-03-1. .

4. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации / Г.Г. Почепцов // Киев: Рефл-бук: Ваклер, 2001. - 432с.

5. Публічне управління: теорія і практика: монографія / авт. кол.: Ю.В. Ковбасюк, В.П. Трощинський, М.М. Білинська та ін.; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка. – Київ.: НАДУ, 2011. .

6. Maslow A. Theory of Human Motivation. Psychological Review. 1943. № 50 (4). P. 370–396.

7. Як міста та люди, з якими ми живемо поруч, впливають на наше щастя [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://life.pravda.com.ua/society/2022/02/7/24733>

8. Самойлович В.В. Архітектурне опорядження екстер'єрів і фасадні системи житлових і громадських будівель. Навчальний посібник для студентів ВНЗ – К., КНУБА, 2017. .

9. Самойлович В.В., Юнаков С.Ф. Принципи формування здорового житлового середовища як складової салютогенного дизайну. - К.: Київський національний університет технологій та дизайну - Збірник ART AND DESIGN, №4(16), 2021-10с.

10. Приклади організації місць відпочинку і спілкування у парковій зоні. [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://google.com/search?q=прикладиприклади+організації+місць+відпочинку+i+спілкування+у+парковій+зоні&rlz=1C>.

Annotation. Human life and activity are impossible without communication and communicative process, which ensure the organization and unity of actions of individuals and intellectual and emotional-sensual interaction between them. Communicative processes are an important element in the development of many spheres of life. This work explores the ways and techniques of organizing the communicative environment for residents of residential areas and developed recommendations

for the creation of certain types of communicative space in which include: transformation of se creations for recreation by introducing functional and game elements; landscaping of roofs of multi-storey buildings with placement of places for meetings and recreation of neighbors; design of housing environment for the purpose of maximum adaptation to ensuring effective interaction of people; The use of small architectural forms (gazebos, canopies, convenient benches) as well as technical for means (telephone, e -mail, messengers, etc. The results of the work carried out will be useful in the restoration of the destroyed development of the country.